

О СТРАТЕГИЈСКИМ ОГРАНИЧЕЊИМА – ПРЕТПОСТАВКЕ ЗА ДАЉИ РАЗВОЈ ОРУЖАНИХ СНАГА*

Christoph M. V. Abegglen**

Концепт зонске одбране послужио је 2011. године за изградњу свих неопходних оперативних способности. До тога је дошло више због нужности и стратегијског самоограничења, тренутно расположивих ресурса и стања швајцарске армије, него због слободне интелектуалне стваралачке снаге усмерене ка будућности.

Кључне речи: *стратегијска ограничења, стратегија поражавања, стратегија изнуривања, опције стратегијског деловања: одвраћање, застрашивање, интервенција, инвазија; отпор на окупираним територијама, убеђивање, интеграција и узурпација*

Зонска одбрана – резултат свесно изабраног стратегијског ограничења

Дана 12. 9. 2011. године, у оквиру доктринарног пројекта, документ „Основне карактеристике доктрине одбране од војног напада” и из њега изведене тзв. „нове оперативне способности”, прослеђен је војном руководству које га је прихватило као доктринарну основу за наставак планског рада на даљем развоју војске (die Weiterentwicklung der Armee – WEA). У документу је писало да у оквиру израде оперативног концепта треба да се испита и вредновању подвргне укупно 14 варијанти. На основу детаљне провере, различите могуће основе решења биле би искључене, као што су:

- сви методи вођења герилског рата,
- све варијанте које садрже превентивна нападна дејства у ваздушном простору и на земљи, односно које се завршавају принудном војном сарадњом, јер би на тај начин политичке одлуке биле преурањене, а слобода одлучивања надлежних политичких власти превише ограничена,
- све варијанте које предвиђају једино одбрану у дубини територије, с оне стране границе земље, пошто су за то неопходне одлуке о слободи деловања које надлежни доносиоци политичких одлука жестоко ограничавају. Поред тога, скупи си-

* Овај текст је објављен у часопису швајцарске војске *Military Power Revue* бр. 2/2014, стр. 19-27, под насловом „Von der Strategischen Klammer”. Са немачког језика текст је превео и за објављивање припремио мр Здравко Зељковић, пуковник у пензији.

** *Christoph M. V. Abegglen* (Кристоф М. Ф. Абеглен), потпуковник у команди 3. територијалног пука, касније генералштабни официр – планско одељење Генералштаба, а од 1.11.2014. године командант пешадијске школе 13 и полигона Liestal, ch_abegglen@bluewin.ch

стеми оружја великог домета наметали би изградњу изразито комплексне логистике, што би даље приморавало руководство на нежељену подршку,

– вођење интензивне покретне борбе у смислу децентрализоване мобилне одбране. Наиме, Швајцарској и њеној армији за то недостају најмање три основне претпоставке: нема довољну оперативну дубину; нема отворен простор, где би се противнику велике покретљивости и ватрене снаге његових борбених састава успешно супротставило, и зато што би борбена дејства копнених снага у захвату ширег простора дејства била знатно отежана због опасности од непријатељских противваздухопловних система великог домета. У крајњем случају, и под врло повољним условима, она је ипак могућа.¹

Али, читалац не може закључити како тих 14 варијанти изгледа и зашто су оне, у односу на концепт „Зонска одбрана”, оцењене слабијим и коначно одбачене.

У документу се само кратко закључује: „Изабрана су само она полазишта, које наше ограничене финансијске могућности могу да задовоље на најбољи могући начин. Тако да се релативно скромним средствима може обезбедити средњи технолошки ниво. Средњи технолошки ниво и једноставност средстава су примерени војсци и због могућности даље (надо)градње.”²

Тиме су извесне стратегијске опције имплицитно искључене, што није само непотребно ограничило слободу мишљења, него и у пракси ограничава и слободу деловања руководства на стратегијском нивоу. Јер, извесне опције неће ни на оперативном, нити на тактичком нивоу бити примењиве, пошто концепти за то нису израђени нити се из тога могу извести неопходне оперативне способности. Тако ће, као резултат, стићи управо оно што је као образложење било описано, а то би значило да се стратегијско руководство непотребно спутава у опцијама свог деловања кроз нормативну снагу чињеница. То стратегијско самоограничење у концептуалној фази даљег развоја војске (WEA) намеће два закључка: а) разумевање динамике својствене стратегијским поступцима је недовољно развијено и/или б) овој динамици воља се интелектуално (не)поставља као препрека.

Обновити друштвени уговор

Начин на који једна држава сматра да треба да води рат мора бити у складу са њеним основним вредностима, друштвено-економским чињеницама, али и са њеним економско-научним стремљењима. Тек један широки консензус унутар друштва, међу политичким субјектима, унутар администрације о томе како се жели заједно живети, да ли и како би се тај облик заједничког живота бранио – то све заједно пружа неопходну основу за конципирање стратегије.

Претња, рат и стратегијске процедуре су у контексту савезних гаранција које се односе на: „заштиту опстанка и територије кантона” и „заштиту уставног поретка кантона”. Са одвраћањем, застрашивањем, убеђивањем и отпором у случају окупације, Швајцарској се начелно пружају четири опције стратегијског реаговања дефанзивног карактера. Могући ратни противник се тога ипак не би плашио и не би одустао, па ће применити неку од четири опције стратегијског деловања офанзивног карактера: интервенцију, инвазију, интеграцију или узурпацију.

¹ Armeestab (2011), стр. 50f.

² Armeestab (2011), стр. 51.

Овде и не треба покушати развезивати Гордијев чвор у расправи о компетенцијама између цивилних власти нивоа савеза и кантона по питању – ко и у ком начину деловања би требало да има стварну одговорност за употребу савезних средстава на употреби код швајцарске армије. Принципијелно, то за војску није битно. За њу је много важније да се цивилне власти понашају одговорно при додељивању задатака, како би се:

а) основне вредности устава потпуно и високо цениле,

б) обезбедили предуслови за легалност примене војне силе,

в) специфичности и тактичке нужности испољавања војне силе у простору и времену укалкулисале.

Оперативне способности задате су у контексту стратегијске замисли коју, у њеној швајцарској перцепцији с краја 20. века, треба вратити назад. Овакво мишљење проистекло је из убеђења да Швајцарска са својом „стратегијом одвраћања” у форми свеукупне одбране, која је као једна широка и свеобухватна основа примењивана и егзистирала, а која уз одређене адаптације још и данас има вредност.

Стратегији својствена динамика

Стратегија не познаје ни пријатеља ни непријатеља већ само противника којег ствара сукоб интереса. Тада се противници служе за то припремљеним средствима моћи. У таквој дијалектици воља, психолошки утицај је заправо суштина свих поступака: коначно, ради се о томе да се сломи воља противника за самоодржањем.

Стратегија је динамична. Свака стратегијска опција заснована је на стратегијском избору противника који, током времена приморава на преиспитивање и прилагођавање сопствене опције.

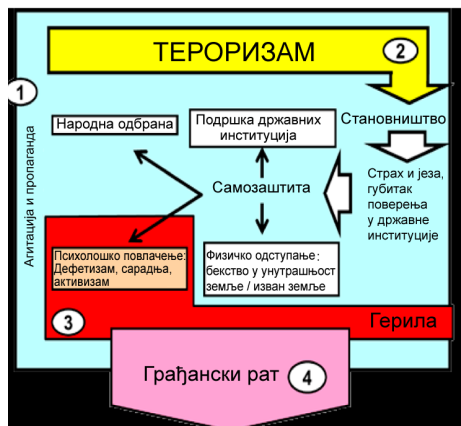
Стратегијске недоумице: осам стратегијских опција

„Армија” је само један инструмент – једно од многих средстава стављених држави на располагање за пројекцију моћи. За свако успешно спровођење стратегије држава је „припремила” окружење које се противи употреби силе, тако да укупним средствима моћи, оркестрирано постиже жељено политичко решење. Оружане снаге, већ самим својим постојањем, континуираним напорима, доктрином и увежбаношћу у мирнодопским условима, испољавају утицај на окружење. Воља, намере и спремност једне заједнице, њене вредности и стил живота – ако је неопходно – браниће се и оружаном силом. Такво опредељење мора се узети у обзир при стратегијској калкулацији. Примена војне силе која није синхронизована са употребом других средстава моћи једне државе, без сумње ће водити у фијаско: недостају неопходни стратегијски „спојеви”. Ако одвојимо оперативне способности војске од дефинисаног заједничког схватања могућности стратегијског поступка, носилац одговорности срља у ризик да своје оружане снаге једнострано (погрешно) наоружава, организује и обучава. Такве оружане снаге ризикују не само да постану нефлексибилне него производе и нежељене, а често и штетне ефекте на путу постизања планираног крајњег политичког стања.

Стратегија изнуравања и стратегија поражавања³

Да би ослабили вољу владе и становништва за отпором, ратни противници могу начелно бирати између две стратегије: стратегије изнуравања и стратегије поражавања.

Док се у стратегији изнуравања, сама по себи, не тражи одлучујућа битка са ратним противником, стратегија поражавања тежи ка томе да дође до брзог војног решења.

1 – Етапа развоја стратегије изнуравања

2 – Етапа развоја стратегије поражавања

Стратегија изнуравања биће изабрана:

- уколико постоји директан контакт непријатељевих оружаних снага који носи ризик нуклеарног холокауста,
- ако је вероватноћа војног пораза сопствених оружаних снага веома висока,
- ако политичка подршка међународне заједнице није обезбеђена,
- ако политичка подршка актуелној влади у сопственој земљи није хомогена,
- уколико је привредна база земље слаба, па финансирање рата није осигурано, и
- ако непријатељ избегава директну конфронтацију.

Стратегија изнуравања треба ратног противника да исцрпи и да га изнутра „смекша”. Током дужег временског периода до примене силе долази само локално – углавном су то појединачни изоловани случајеви и без директног утицаја на коначни циљ. Услед осетног слабљења физичке и психичке снаге, противник постаје неспособан да јасно испољава политичку вољу и изводи војне операције, па тако постаје неспособан за ефикасан отпор. Одлучујући моменат стратегије изнуравања

³ Delbrück (2000) стр. 375 ff, Упореди Däniker (1978) стр. 102 и стр. 222f. Däniker дефинише стратегију као свеобухватну концепирану употребу свих сврсисходних цивилних (духовних, политичких, привредних) и војних средстава једне државе за постизање њених политичких циљева наспрот окружењу вољном да употреби силу. Däniker разликује две стратегијске реакције: а) стратегија поражавања, која тежи једној брзој и потпуној победи и б) стратегије изнуравања или „стратегије трошења” која покушава државноправне темеље противника да стави под „знак питања”, да ограничи слободу деловања влада или чак да их уништи, при чему отворено „доказује” да је та држава потпуно неспособна да јој наметнуте задатке изврши.

је фактор време. Противник треба, колико год је то могуће, да не буде свестан да је управо он објекат стратегије изнуравања. Рат почиње неприметно. Нападач се камуфлира као хакер или као „саветник”, нпр. као у САД „Foreign Account Tax Compliance Act” (FATCA). Нападнути тежи сигурности, како би даље могао живети у миру.

Стратегија поражавања биће изабрана када је:

- вероватноћа војне победе врло висока,
- осигурана подршка међународне заједнице,
- значај питања за које се ратује веома велики (нпр. борба за опстанак државе у смислу заштите територијалног интегритета, очување суверенитета или борба за основне вредности и идеологију),
- рат који може/треба да се води ограниченог временског трајања.

Стратегија поражавања тежи да ратног противника онеспособи концентрисаним ударима на сва његова средства моћи. Ти удари, у својим физичким разарајућим ефектима у простору и времену, морају бити тако координирани да се код ратног противника створи атмосфера дефетизма. После губитка делова територије противник често уз високи ризик срља у вођење рата на копну, чиме нужним чини оперативне фазе, које ратног противника коначно уверавају у непостојање реалних шанси за успех.

		ДЕФАНЗИВНЕ		ОФАНЗИВНЕ	
		Одвраћање	Застрашивање	Интервенција	Инвазија
Стратегија поражавања	Превентивне мере за битније повећање цивилних службених и војних издржљивости		Претње предузимањем мера освете против животноважних циљева у завичају конкретног противника	„На молбу за помоћ“	„Унилатерално“
	Посебне мере за значајнију демонстрацију војне одбрамбене моћи				
Стратегија изнуравања	Отпор у заузетим областима		Убеђивање	Интеграција	Узурпација
	Организација оружаног отпора против окупационе силе		Примена државних мера са тешким последицама – невојним средствима моћи против одређених противника	На молбу за присаједињење“	„Унилатерално“
	Организација цивилне непослушности против окупационе силе		Vis-a-vis противничке и сопствене коалиције, међународне заједнице и неутралних земаља		

3 – Осам стратегијских опција

Да би могла осигурати доминацију и неопходан интензитет примене силе, стратегија поражавања изискује не само максималне издатке за припрему и стављање на располагање свега са чим држава располаже – не само физичке и психичке снаге, него и ратну доктрину која потенцијалном противнику јасно ставља на знање да ће га већ спремне (готове) снаге напасти свом жестином у случају да не попусти и не одустане од своје намере. У том смислу начелно се може разликовати осам стратегијских опција.

У оквиру стратегије поражавања:

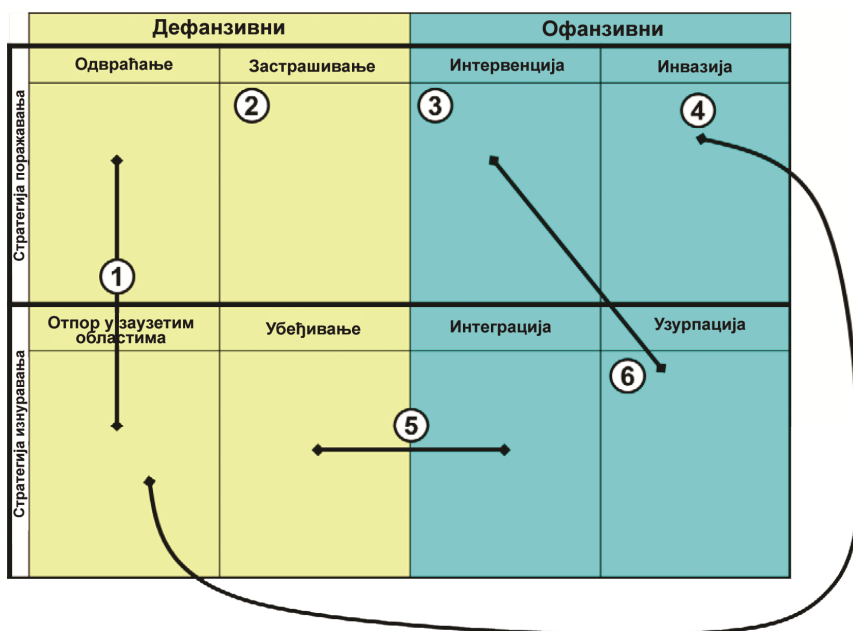
у *дефанзивној* варијанти: 1) одвраћање и 2) застрашивање;

у *офанзивној* варијанти: 3) интервенција и 4) инвазија.

У оквиру стратегије изнуравања:

у *дефанзивној* варијанти: 5) отпор на окупираној територији и 6) убеђивање;

у *офанзивној* варијанти: 7) интеграција и 8) узурпација.

Концепти:

- ① Одбрана
- ② Узајамно и потпуно уништење
- ③ Одговорност за заштиту
- ④ Промена режима (Ирак 2003/13)
- ⑤ Проширење ЕУ на исток / НАТО ПЗМ
- ⑥ Крим / Источна Украјина (2014) Арапско пролеће: Либија 2011

4 – Динамика стратегијских поступака

Слика 4 илуструје својствену динамику стратегијских поступака и показује како једна стратегијска опција истовремено у себи садржи и природну противопцију ратног противника.

Претње на стратегијском, оперативном и тактичком нивоу

Према нивоима руковођења претња се може диференцирано тумачити. У конкретном конфликту интереса на *стратегијском* нивоу, према нашој стратегији, идентификовани противник представља стварну претњу.

На *оперативном* нивоу то су сопствене слабости и снаге противника у расположивим државним инструментима моћи у односу један наспрам другог, што се може означити претњом.

На *тактичком* нивоу претња се манифестује реално и биће перципирана од свих као употреба силе у било којој оперативној сфери или у другим облицима државних инструмената моћи (нпр. USA FATCA – Foreign Account Tax Compliance Act). Мноштво ових манифестација ипак не значи да ће се оне и десити. Тек ако су ти поступци испољени у контексту државне политике, идентификују се као спровођење у дело намере противника, што носиоци наше извршне власти квалификују непријатељским актом. Тада је то довољан разлог за припрему противстратегије. Ово систематизовање дисциплинује интелектуално поштење, јер јасно ставља на знање шта представља непријатељски акт против сопственог суверенитета и шта треба да се сматра кривичним делом стварања хаоса. И грађанин и суверен укључени су у изразу стратегије. Али, то се не сме дегенерисати управним актом.

5 – Различно схватање претње према нивоу руковођења

Примена стратегије условљена је, како је описано, консензусом унутар друштва, између политичких власти, а посебно унутар администрације о томе како се жели заједно живети, да ли и како ће се тај облик заједничког живота бранити. Без чврсте воље за самоодржањем, за одбрану државног суверенитета Швајцарска би сигурно постала играчка свим оним државама које добро знају како да остварују своје циљеве.

О појму одбрана

Појам *одбрана* с времена на време је предмет надмудривања, утолико пре што тај појам на три нивоа руковођења увек добија друго значење. Да се не би непотребно уплитали у појмовну збрку његово схватање је јасно диференцирано према нивоу руковођења, што илуструје табела 6.

Стратегијски ниво	Војска пружа одређени допринос (погледати профил доприноса војске према плану даљег развоја) за реализацију гаранција савеза према чл. 52 и 53 устава: – заштита уставом утврђеног поретка – заштита постојећег стања и територије кантона	Како ће војска као савезно средство у спектру државних инструмената моћи (силе) бити ствар стратегијске формулације у конкретном случају. Такође, и по чијем налогу је ангажована, у којим условима се војна средства или њихов део налазе. Предмет је конкретних стратегијских околности (међународне организације, савез, кантон).
Оперативни ниво	Типови операција: – подршка – дефанзива – офанзива	Сва три типа операција укључују операције стабилизације, напада и одбране у било којој оперативној сфери свеукупних државних инструмената моћи. 1. Подршка: овде је циљ очување Status Quo. 2. Дефанзива: негативан продукт, овде је циљ спречити противника да постигне победу. 3. Офанзива: позитиван продукт. Циљ је извојевати планирану победу.
Тактички ниво	Одбрана као комплементарни део напада	Одбрана као једина реч, треба на конкретном акцијском нивоу (тактички ниво) да нађе примену.

6 – Диференцирано схватање појма одбрана по нивоима руковођења

За Швајцарску: четири стратегијске опције дефанзивног карактера

Две опције у оквиру Стратегије поражавања: одвраћање и застрашивање

Густав Деникер (Gustav Däniker) у „Швајцарској стратегији спречавања данас и сутра” истражује по чему се одвраћање разликује од застрашивања, како се његов учинак постиже и којим мерама се може ојачати. Он наглашава да одвраћање ни у ком случају није само војнички задатак, већ претпоставља велику способност и издржљивост народа и власти. „Само изузетним напрезањима, како у војној тако и у цивилној сфери, циљ одвраћања се може постићи”.⁴

Та напрезања морају бити видљива потенцијалном противнику, партнерима, али и сопственом становништву ако се планирани циљ жели постићи. У том смислу је 1973. године концепција свеопште (општенародне) одбране и била разрађена.

	Борбу у принципу водити на сопственој територији	Борбу начелно водити на противничковој територији
Стратегија поражавања	Одвраћање	Застрашивање
Стратегија изнуравања	Отпор на заузетим територијама	Убеђивање

7 – Четири стратегијске опције дефанзивног карактера

Савезне гаранције	Опције стратегијског деловања Швајцарске		Стратегијско деловање противника према Швајцарској
Заштита опстанка и територије кантона		Борба / примена средстава силе са тежиштем на сопственој територији	Борба / примена средстава силе са тежиштем на страниј територији
	Стратегија поражавања	<u>Одвраћање</u> Превентивне мере за значајније повећање цивилних управних и војних издржљивости. Превентивне мере за убедљивију демонстрацију одбрамбених снага	<u>Застрашивање</u> Претња мерама одмазде против животно важних циљева у домовини конкретног противника.
Заштита уставног поретка кантона	Стратегија изнуравања	<u>Отпор на заузетој територији</u> Организација оружаног отпора против окупационе силе. Организација цивилне непослушности против окупационе силе.	<u>Убеђивање</u> Најава мера и употреба истих с тежиштем на невојним средствима против конкретног противника. Најава могућих мера и примена истих са тежиштем на невојним, против противничке и сопствене коалиције, међународне заједнице и неутралних земаља

⁴ Däniker, Gustav (1987) стр. 32

Савез према члану 52 и 53 Устава Швајцарске конфедерације гарантује:

- Заштиту уставног поретка кантона. Савез интервенише ако је поредак кантона нарушен или угрожен и ако се односни кантон сам или уз помоћ других кантона не може одбранили
- Заштиту егзистенције и територије кантона

8 – Опције стратегијског поступања Швајцарске

У прошлости је одвраћање – спречавање рата кроз спремност за одбрану експлиците сматрано главним стратегијским задатком државе Швајцарске. Појам одвраћање постаје актуелан и пре него што је неодређено употребљен, а на оперативном нивоу, посебно при употреби оружаних снага, најраније се усталио.⁵ Као што Деникер указује, одвраћање не развија свој укупан ефективни потенцијал. Само координираном употребом свих средстава моћи који држави стоје на располагању испољава се жељени спречавајући ефекат.⁶

То се може аргументовати успешно изведеном и адекватном медијски пропраћеном серијом експеримената у оквиру даљег развоја одбрамбених компетенција. Наравно, то треба практичати као допринос снази одвраћања, јер потенцијални противник може, као практичан доказ нашег настојања, закључити да се Швајцарска, како каже Деникер, „са нужном озбиљношћу; неопходном обазривошћу – све до најситнијих релевантних детаља; да се веома јаком вољом не повинује ниједној спољној сили, да се наоружава против свих потенцијалних опасности, и ако је могуће, истовремено, сопственим активним деловањем не буде покорена или савладана“.⁷

„Застрашивање се састоји од уверљивих претњи о примени мера одмазде. Оно подразумева најпре способност и вољу за издржавањем првог удара на животну важне циљеве у нашој земљи које противника хоће да уништи.“⁸ Деникер је мислио на способност за издржавање другог удара нуклеарним оружјем, ако се установи да претходни начин застрашивања Швајцарске није био успешан. Зависност модерног друштва од свеprisутног умрежавања и од спонтане размене података из укупне животне и привредне сфере концепту застрашивања отвара нове могућности.

Тако претња „мрежним ратом“ („Netwar“)⁹ и/или „сајбер ратом“ („Cyberwar“)¹⁰ с циљем застрашивања, могу имати последице сасвим сличне претњама арсена-

⁵ За ово упореди, Armeestab (2014) стр. 34 „(...) ради се о томе да се супериорни противник веже, тако да не може наставити започете операције (...) војска својим активностима ствара повољније претпоставке да се оружани конфликт окончао другим средствима безбедносне политике.“ стр. 44 „Противник покушава, да са ставом новништвом које је припремљено за рат (...) као и квантитетом и квалитетом оружаних снага да импресионира...“ стр. 51 „(...) Оперативно руководство швајцарске војске ће стога тежити да противника одврати од напада још пре агресије уверљивом демонстрацијом сопствене борбене способности и борбене готовости.

⁶ Упоредити Däniker, Gustav (1987), стр. 34 „Швајцарска стратегија ће (...) као систем презентовати, да као и увек укаже на што је могуће мање слабости. (...) Спољна политика, војска, цивилна заштита, привредно снабдевање земље, информисање, психолошка одбрана и заштита државе су повезани у једну целину и биће ослоњени на целокупну цивилно-војну инфраструктуру за борбу и преживљавање (...)“ стр. 33 „(У деловима швајцарске стратегије одвраћања ради се о „наговарању на одустајање“ (...), како би уверљива демонстрација силе (...), појачала повезаност воље за самоодржањем и спремност за одбрану“.

⁷ Däniker, Gustav (1987), стр. 61

⁸ Däniker, Gustav (1987), стр. 31 f.

⁹ Мрежни рат је усмерен против друштва и његових информационалних инфраструктура.

¹⁰ Сајбер рат је усмерен против противничких оружаних снага и обухвата (и) војне операције.

лом атомског оружја. Жељени стратегијски ефекат ту зависи од два фактора. Прво, последице мрежног рата и сајбер рата својим размерама морају да увере противника да процењени трошкови конфликта могу бити знатно виши од било какве добити од рата. Друго, противнику се треба посредством уверљиве доктрине употребе оружаних снага недвосмислено ставити до знања да би га мрежни рат и/или сајбер рат могао погодити као одмазда. Поред демонстративног ефекта у виду провере, вежби и других припремних мера и мрежни и сајбер рат морају бити „уграђени” у доктрину употребе, пошто се тиме постиже већи застрашујући ефекат.

Укратко: ако се жељена стратегијска ситуација буде постигла само уверљивом претњом одмазде, тада је реч о застрашивању. Одвраћање је стратегијски исход на који је усмерена стратегија поражавања у дефанзивном моделу. Потенцијалног противника треба подстаћи на одустајање од рата, тако што ће му се недвосмислено дати до знања да између добитка којем стреми и великог ризика (високе „цене улазнице” и „цене боравка”) постоји знатна несразмера. Швајцарска политика безбедности из 1973. године дефинише одвраћање као „спречавање рата кроз спремност за одбрану”.

Две опције у оквиру стратегије изнуравања – отпор на заузетој територији и убеђивање

Деникер пише да у геостратегијском окружењу никоме не би пружио прилику да мора одустати од напада само зато што ћемо му ми запретити високом „ценом улазнице”.¹¹

Тиме он признаје да у 21. веку државни фактор моћи – „оружане снаге”, при избору стратегије Швајцарске не заузима више доминантну позицију какву је имао до и у 90-им годинама 20. века. „Швајцарска се залаже, сада као и пре, за проверено. Она гради свој систем безбедности као комфорну повратну функцију, али га истовремено држи отвореним за читав низа опција ради своје будуће егзистенције.

То постиже на различите начине: од међународно признате неутралности, широким међународним сарадњама у очувању мира, хуманитарним или мисијама обезбеђења егзистенције, па све до доприноса будућем европском безбедносном поретку уколико се он покаже прихватљивим и ако задовољава наше потребе”.¹²

Тачно пре 20 година Деникер је наговештавао оно што данас водећи представници стратегијских студија признају: видљиво померање западне стратегијске мисли ка стратегији изнуравања са тежиштем на невојним средствима моћи¹³ с циљем убеђивања.¹⁴

¹¹ Däniker (1996) стр. 375.

¹² Däniker (1996) стр. 375.

¹³ Невојна средства моћи су: привреда, дипломатија (швајцарска спољна политика заснива се на пет главних стубова: 1. неутралност, 2. солидарност, као међународна сарадња и осигурање мира, 3. универзалност (широко распрострањени неидеолошки дипломатски односи), 4. диспонибилитет (кредибилитет у међународном посредовању, добре услуге) и 5. благостање, култура/идеологија и информисање (укључујући и ИК технологије).

¹⁴ Heuser (2011), стр. 486 „Можемо да закључимо, да на Западу тренутно преовладава мишљење (...) да треба напустити идеју офанзиве или/и тоталног рата са одлучујућим биткама као начина решавања дуготрајних политичких проблема. Уместо тога, може се примењивати сила равна полицијским акцијама против милитантних криминалаца, као нужно зло у циљу заштите друштвеног поретка и локалних заједница, а с намером да се редукује број жртава на свим старанама и издејствује успостављање одрживог

Убеђивање је стратегијски ефекат којем стратегија изнуравања тежи у дефанзивном моделу – противника треба најпре убедити у нужност наметнуте ситуације, тако да је на крају и сам прихвати као правичну и оправдану.

Ако се категоризација стратегијског поступања (представљена на табели 8) прихвати, онда се из тога могу препознати могуће стратегијске опције *vis-a-vis* различитих противника са којим се Швајцарска у оквиру међународних односа „види” конфронтаном.

Закључак

Стратегија изнуравања и стратегија поражавања се узајамно не искључују, већ могу током рата прелазити једна у другу. Тако, стратегија изнуравања може послужити као припрема за стварање предуслова у њеном преображају у стратегију поражавања. Једна држава са јаком вољом за самоодржање (опстанак) може после окупације (у оквиру непријатељске стратегије изнуравања) организовати отпор на запоседнутој територији.¹⁵

Противник ће покушати да разбије непријатељску коалицију. Он ће своје стратегијске процедуре „скројене” примерено свакој појединачној држави коалиције примењивати упоредо: и у стратегију изнуравања и стратегију поражавања.

Ефикасност државних средстава моћи и узајамно дејство сопствених стратегијских процедура у постизању циља – дакле евалуација стратегије изнуравања и стратегије поражавања не зависи само од рањивости противника, већ посебно од сопствених могућности.

Без таквог схватања нећемо моћи дати јасан одговор на следећа питања:

- у којем стратегијском контексту се Швајцарска види у наредних 30 година?
- како Швајцарска жели да се позиционира у међународној заједници држава?
- због чега и како би Швајцарска водила рат?

Управо одговори на ова питања чиниће основу за циљани, ка будућности усмерен и на способности оријентисан развој Оружаних снага Швајцарске.

Списак литературе и докумената

[1] Abegglen, Christoph (1996), Information Warfare – Ein strategisches Mittel der Zukunft. Darstellung der Mittel, Möglichkeiten und Einsatzarten. Diplomarbeit an der ETH Zürich, Ableitung für Militärwissenschaften und an der Militärischen Führungsschule.
<http://www.military.ch/abegglen/pappers/iw.pdf>.

мира.” стр. 505 „Трајна победа може се остварити само путем убеђивања (...) а потпуна победа само ако се постигне неки бољитак и за другу – супротстављену страну”.

¹⁵ Däniker (1996) стр. 150f „У једном стварном рушилачком рату, у којем добро вођена оперативна одбрана требала да учини нешто готово немогуће, војска би требала обуставити оружану борбу и са свим својим преосталим логистичким и техничким средствима помоћи цивилно становништво, да би осигурала његово преживљавање. Противник, који је окупирао земљу (или њен део) мораће пре или касније да се суочи са оужаним отпором делова војске и ненасилним отпором становништва. (...). Овде се ради о стратегијском поразу са могућношћу проглашења стања окупације, који укључује настанак отпора (...) то оправдано постаје једна нова свеколика уништавајућа претња, а ипак реалистично постиже циљеве примерено моделу реаговања. То звучи као демагошка флоскула која је некада била у оптицају. „Савезна влада не може капитулирати – она може и при најнеповољнијем развоју ситуације да се престроји, у крајњем, на случај катастрофе и/или стање окупације”?

[2] Abegglen, Christoph (2006), Miles Kosmopolitis – Brevier für den kritisch urteilenden Soldaten. <http://military.ch/abegglen/papers/miles-kosmopolitis.pdf>.

[3] Armasuisse (2011), Langfristiger Forschungsplan (LFP) 2012-2016.

[4] Armeestab (2011), Grundzüge einer Doktrin für die Abwehr eines militärischen Angriffs (Detailkonzept) – Beitrag zur Umsetzungsplanung der Eckwerte BR zum Armeebericht 2010: TP Doktrin.

[5] Armeestab (2012), Militärische Beiträge zur Unterstützung der zivilen Behörden (Konzeptstudie) – Beitrag zur Umsetzungsplanung der Eckwerte BR zum Armeebericht 2010: TP Doktrin.

[6] Aron, Raymond (1984), Paix et Guerre entre les Nations (Paris: Calmann-Levy).

[7] Arquilla, J. und Ronfeldt, D. (1993), Cyberwar is Coming! Comparative Strategy, 12, Seiten 141-165.

[8] Arquilla, J. und Ronfeldt, D. (1996), The Advent of Netwar. (Santa Monica: RAND).

[9] Betman, Robert L., ed. (1999), Digital War – A View from the Front Lines (Novato: Presidio Press).

[10] Bauer, Joachim (2006), Prinzip Menschlichkeit – Warum wir von Natur aus kooperieren (Hamburg: Hoffmann und Campe).

[11] Bauer, Joachim (2011), Schmerzgrenze – Vom Ursprung alltäglicher und globaler Gewalt (München: Karl Blessing Verlag).

[12] Beaufre, Andre (1963), Introduction a la Strategie (Paris: Librairie Armond Colin).

[13] Beaufre, Andre (1964), Dissuasion et Strategie (Paris: Armond Colin).

[14] Beaufre, Andre (1965), Liddell Hart and the French Army, 1919-1939, in Michael Howard, ed., The Theory and Practice of War (London: Cassel), pp. 129-141.

[15] Beaufre, Andre (1985), Introduction a la Strategie (Paris: Economica).

[16] Beaufre, Andre (1997), Strategie de l'action (La Tour d'Aigues: Edition de l'Aube).

[17] Bundesrat (2010), Bericht des Bundesrates an die Bundesversammlung über die Sicherheitspolitik der Schweiz (Bundeskanzlei).

[18] Clarke, Richard A. and Knake, Robert K. (2010), Cyber War – The next Threat to National Security and what to do about it (New York: Haper Colins).

[19] Clausewitz, Carl (1952a), Vom Kriege (Bonn: Dümmlers).

[20] Clausewitz, Carla (1989), On War, eds. and tr. Michael Howard, Peter Paret (Princeton: Princeton University Press).

[21] Clausewitz, Carla (1997), On War. tr J. J. Graham (Hertfordshire: Wordsworth Editions).

[22] Coates Ken, ed. (2001), The Last Frontire – Preparing War in Space (Nottingham: The Russel Press Ltd.).

[23] Coutau-Begarie, Herve (1999), Traite de Strategie (Paris: Economica).

[24] Dallaire, Romeo (2005), Shake Hands whit the Devil: The Failure of Humanity in Rwanda (New York: Carrol&Graf Publishers).

[25] Däniker, Gustav (1978), Antiterror-Strategie. Fakten-Folgerungen-Forderungen: Neue Wege der Terroristenbekämpfung (Frauenfeld: Verlag Huber).

[26] Däniker, Gustav (1987), Dissuasion-Schweizerische Abhaltestrategie heute und morgen (Frauenfeld: Verlag Huber).

[27] Däniker, Gustav (1992), Wende Golfkriege – Vom Wesen und Gebrauch künftiger Streitkräfte (Frauenfeld: Huber Verlag).

[28] Däniker, Gustav (1996), Schweizerische Selbstbehauptungs-Strategien im Kalten Krieg – Aus der Werkstatt des Stabschefs Operative Schulung während der 80er Jahre (Frauenfeld: Huber Verlag).

[29] De Rose, Francois (1991) „Andre Beaufre“, in John Baylis and John Garnett. eds., Makers of Nuclear Strategy (London: Pinter Publisher), s. 164-178.

- [30] Delbrück Hans (2000), *Geschichte der Kriegskunst im Rahmen der politischen Geschichte. Band 4 Neuzeit* (Berlin: Walter de Gruyter).
- [31] Dürr, Hans-Peter (2011), *Warum es ums Grenze geht. Neues Denken für eine Welt im Umbruch* (Frankfurt: S. Fischer).
- [32] Foch, Marechal (1996), *Des Principes de la Guerre* (Paris: Imprimerie Nationale).
- [33] Gat, Azar (2001), *A History of Military Thought: From the Enlightenment to the Cold War* (Oxford: University Press).
- [34] Gere, Francois (1997), *Preface: De l'action, l'eternal retour*, in Andre Beaufre, *Strategie de l'action* (La Tour d'Aigues: Edition de l'Aube), pp. 5-35.
- [35] Heuser, Beatrice (2010), *The Evolution of Strategy – Thinking War from Antiquity to the Present* (Cambridge: Cambridge University Press).
- [36] Hüther, Gerald (2011), *Was wir sind und was wir sein könnten. Ein neurobiologischer Mutmacher* (Frankfurt: S. Fischer).
- [37] Jomini, Antoine Henri (1994), *Precis de l'Art de la Guerre* (Paris: Edition Ivrea).
- [38] Jomini, Antonie Henri (1998), *Les Guerres de la Revolution (1792-1797): De Jemmapes a la compagne d'Italie* (Paris: Hachette Littérature).
- [39] Königshofer, Abegglen (2008), *Vom Verstehen der Taktik: Ein Plädoyer für mehr Bodenhaftung und eine an militärische Bedürfnisse orientierte Führungsausbildung*, ASMZ Nr. 5.
- [40] Lätsch, Daniel und Moccand, Daniel (2010), *Moderne Verteidigung*, *Military Power Revue*, Nr. 2, S. 3-10.
- [41] LeShan, Lawrence (2002), *The Psychology of War: Comprehending its Mystique and its Modness* (New York: Helios Press).
- [42] Liddel Hart, Basil H. (1991), *Strategy* (New York: Meridian).
- [43] *Luftwaffe* (2008), *Folgestudie Counterland-Wiederaufbau der Fähigkeit zur Bekämpfung von Erdzielen aus der Luft*, Fassung WEISS.
- [44] Orenstein, Harold S. (1995), *The Evolution of Soviet Operational Art 1927-1991, Vol. I* (London: Frank Cass).
- [45] Poirier, Lucien (1987), *Strategie theorique II* (Paris: Economica).
- [46] Poirier, Lucien (1996), *Strategie theorique III* (Paris: Economica).
- [47] Poirier, Lucien (1997), *Strategie theorique* (Paris: Economica).
- [48] Reber, Alex und Abegglen, Christoph (2010a), *Die Schweizer Armee der Zukunft – ein Beitrag zum Konzeptiosstreit*. *Schweizer Soldat*. <http://www.military.ch/abegglen/papers/armee-der-zukunft.pdf>.
- [49] Reber, Alex und Abegglen, Christoph (2010b), *Synchronisation vor Verbänden-der Paradigmenwechsel in der Ausbildungssteuerung*. *Schweizer Soldat*. <http://www.military.ch/abegglen/papers/synchronisation.pdf>.
- [50] *Schweizer Armee* (2004), *Dienstreglement (Reglement 51.2)*.
- [51] *Schweizer Armee* (2005a), *Ausbildungsmethodik (Reglement 51.018)*.
- [52] *Schweizer Armee* (2005b), *Rechtliche Grundlagen für das Verhalten im Einsatz (Reglement 51.007/IV)*.
- [53] *Schweizer Armee* (2007), *Grundsicherung (Reglement 51.019)*.
- [54] *Schweizer Armee* (2008a), *Mittelfristige Doktringrundlagen – Ausgabe 2008*.
- [55] *Schweizer Armee* (2008b), *Methodik der Verbandsausbildung bis Stufe Einheit (Reglement 51.046)*.

- [56] Schweizer Armee (2009), Zwangsmittel unterhalb des Schusswaffengebrauchs (Reglement 51.047).
- [57] Schweizer Armee (2010), Militäretik in der Schweizer Armee (Dokumentation 92.010).
- [58] Schweizer Armee (2011a), Grundlagen für die Militärstrategische Führung Kapitel 1 (Regl. 50.010.01. Entwurf).
- [59] Schweizer Armee (2011b), Grundlagen für die Militärstrategische Führung Kapitel 3 (Regl. 50.010.03, Entwurf).
- [60] Schweizer Armee (2012), Einsatz der Infanterie – Teil 1: Grundlagen, Führung und Einsatz des Bataillons (Entwurf Regl. 53.005 d Version vom 08.03.2012).
- [61] Shue, Henry und Rodin, David, eds. (2007), Preemption – Military Action and Moral Justification (Oxford: Oxford Press).
- [62] Simpkin, Richard (1987), Depp Battle: The Brainchild of Marshal Tukhachevskii (London: Brassey s).
- [63] Stiennon, Richard (2010), Surviving Cyber War (Maryland: Government Institutes).
- [64] Sutherland, Benjamin, ed. (2011), Modern Warfare, Intelligence and Deterrence – The Technologies that are transforming them (London: Profile Books).
- [65] Van Creveld, Marin (2011), The Age of Airpower (New York: Public Affairs).
- [66] Von der Heydte, Friedrich A. (1986), Der moderne Kleinkrieg als wehrpolitisches und militärisches Phänomen (Wiesbaden: Dr.Böttiger Verlags-GmbH).